

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (stora avdelningen)

den 8 november 2016*

”Förordning nr 407/2010/EU — Europeiska finansiella stabiliseringsmekanismen — Genomförandebeslut 2011/77/EU — Ekonomiskt bistånd från Europeiska unionen till Irland — Rekapitalisering av inhemska banker — Bolagsrätt — Andra direktivet 77/91/EEG — Artiklarna 8, 25 och 29 — Rekapitalisering av en bank genom ett domstolsföreläggande — Ökning av bolagskapitalet utan beslut av bolagsstämman och utan att de emitterade aktierna med företrädesrätt erbjuds de befintliga aktieägarna — Emission av nya aktier mot ett vederlag som understiger deras nominella belopp”

I mål C-41/15,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av High Court (Överdomstolen i tvistemål, Irland) genom beslut av den 2 december 2014, som inkom till domstolen den 2 februari 2015, i målet

Gerard Dowling,

Padraig McManus,

Piotr Skoczylas,

Scotchstone Capital Fund Limited

mot

Minister for Finance,

ytterligare deltagare i rättegången:

Permanent TSB Group Holdings plc, tidigare Irish Life and Permanent Group Holdings plc,

Permanent TSB plc, tidigare Irish Life and Permanent plc,

meddelar

DOMSTOLEN (stora avdelningen)

sammansatt av ordföranden K. Lenaerts, vice ordföranden A. Tizzano, avdelningsordförandena R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič och T. von Danwitz (referent) samt domarna J. Malenovský, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, C. Toader, M. Safjan, C.G. Fernlund, C. Vajda och S. Rodin,

generaladvokat: N. Wahl,

* Rättegångsspråk: engelska.

justitiesekreterare: handläggaren C. Strömholm,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 19 april 2016,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- G. Dowling, som för sin egen talan samt företräds av G. Rudden, solicitor, och N. Travers, SC,
- P. McManus, som för sin egen talan samt företräds av G. Rudden, solicitor, och N. Travers, SC,
- P. Skoczylas, som för sin egen talan,
- Scotchstone Capital Fund Limited, genom S. O'Donnell och J. Flynn, solicitors,
- Permanent TSB Group Holdings plc, tidigare Irish Life and Permanent Group Holdings plc, och Permanent TSB plc, tidigare Irish Life and Permanent plc, genom C. MacCarthy och A. Walsh, solicitors, P. Gallagher, SC, och C. Geoghegan, barrister,
- Irland, genom A. Joyce, L. Williams och E. Creedon, samtliga i egenskap av ombud, biträdda av A. O'Neill, BL, och E. McCullough, SC,
- Italiens regering, genom G. Palmieri, i egenskap av ombud, biträdd av P. Gentili, avvocato dello Stato,
- Cyperns regering, genom E. Zachariadou och D. Kalli, båda i egenskap av ombud,
- Europeiska kommissionen, genom J.-P. Keppenne, H. Støvlbæk, L. Flynn och A. Steiblyté, samtliga i egenskap av ombud,

och efter att den 22 juni 2016 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artiklarna 8, 25 och 29 i rådets andra direktiv 77/91/EEG av den 13 december 1976 om samordning av de skyddsåtgärder som krävs i medlemsstaterna av de i artikel [54 andra stycket FEUF] avsedda bolagen i bolagsmännens och tredje mans intressen när det gäller att bilda ett aktiebolag samt att bevara och ändra dettas kapital, i syfte att göra skyddsåtgärderna likvärdiga (EGT L 26, 1977, s. 1; svensk specialutgåva, område 17, volym 1, s. 7) (nedan kallat andra direktivet).
- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan Gerard Dowling, Padraig McManus, Piotr Skoczylas och Scotchstone Capital Fund Limited (nedan kallat Scotchstone), å ena sidan, och Minister for Finance (finansministern, Irland) (nedan kallad ministern), å andra sidan, angående upphävande av ett föreläggande som High Court meddelade den 26 juli 2011 (nedan kallat föreläggandet). Genom detta föreläggande ålades ett bolag, i vilket kändarna är bolagsmän och aktieägare, att öka sitt kapital och att till förmån för ministern ge ut nya aktier mot ett vederlag som understiger deras nominella belopp.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

Andra direktivet

- 3 Andra skälet i andra direktivet har följande lydelse:

”För att aktieägarna och borgenärerna skall kunna garanteras ett minimum av likvärdigt skydd är det särskilt viktigt att samordna de nationella bestämmelserna om att bilda ett aktiebolag samt om att bevara, öka och sätta ned dess kapital.”

- 4 I artikel 8.1 i detta direktiv föreskrivs följande:

”Aktierna får inte ges ut mot vederlag som understiger det nominella beloppet eller, om sådant saknas, det bokförda parivärdet.”

- 5 Artikel 25 i nämnda direktiv har följande lydelse:

”1. Alla kapitalökningar skall beslutas av bolagsstämman. Ett sådant beslut, liksom genomförandet av kapitalökningen, skall offentliggöras

2. Bolagsordningen, stiftelseurkunden eller bolagsstämman, vilken senares beslut skall offentliggöras enligt punkt 1, får dock ge bemyndigande om att öka det tecknade kapitalet upp till ett högsta belopp som fastställs med hänsyn till eventuella lagregler om sådant högsta belopp. Inom ramen för det fastställda beloppet beslutar det bemyndigade bolagsorganet i förekommande fall om ökning av det tecknade kapitalet. Bemyndigandet gäller i högst fem år och kan förlängas av bolagsstämman en eller flera gånger med högst fem år varje gång.

3. Om det finns flera slag av aktier, skall bolagsstämmans beslut om kapitalökning enligt punkt 1 eller om bemyndigande att öka kapitalet enligt punkt 2 bli föremål för en särskild omröstning minst för varje kategori av aktieägare vilkas rätt berörs av beslutet.

4. Denna artikel tillämpas vid emission av alla värdepapper som kan bytas ut mot aktier eller som är förenade med teckningsrätt till aktier, men inte vid själva utbytet av värdepappren eller vid utnyttjandet av teckningsrätten.”

- 6 I artikel 29 i andra direktivet föreskrivs följande:

”1. Vid varje ökning av det tecknade kapitalet, som skall betalas med pengar, skall aktierna med företrädesrätt erbjudas aktieägarna i förhållande till den andel av kapitalet som deras aktier representerar.

...

4. Företrädesrätten får inte begränsas eller upphävas i bolagsordningen eller stiftelseurkunden. Detta får däremot ske genom ett beslut av bolagsstämman. Direktionen eller styrelsen skall i så fall lämna bolagsstämman en skriftlig redogörelse som anger skälen för att begränsa eller upphäva företrädesrätten och grunderna för den föreslagna emissionskursen. Bolagsstämmans beslut skall fattas enligt bestämmelserna i artikel 40 om beslutförhet och majoritet. Beslutet skall offentliggöras

5. Lagstiftningen i en medlemsstat får bestämma att bolagsordningen, stiftelseurkunden eller bolagsstämman, den senare med iakttagande av bestämmelserna i punkt 4 angående beslutförhet, majoritet och offentliggörande, kan bemyndiga det bolagsorgan att begränsa eller upphäva företrädesrätten som har rätt att besluta om ökning av aktiekapitalet inom gränserna för det 'auktoriserade' kapitalet. Ett sådant bemyndigande får inte gälla för längre tid än ett bemyndigande enligt artikel 25.2.

6. Punkterna 1–5 tillämpas vid emission av alla värdepapper som kan bytas ut mot aktier eller som är förenade med teckningsrätt till aktier, men inte vid själva utbytet av värdepapperen eller vid utnyttjandet av teckningsrätten.”

Direktiv 2001/24/EG

- 7 Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/24/EG av den 4 april 2001 om rekonstruktion och likvidation av kreditinstitut (EGT L 125, 2001, s. 15) syftar, såsom framgår av skäl 6 i direktivet, till att medlemsstaterna ömsesidigt ska erkänna de åtgärder som var och en av dem vidtar för att återskapa möjligheterna för kreditinstitut, som medlemsstaten har auktoriserat, att driva sin verksamhet vidare. I det syftet föreskrivs i artiklarna 3, 9 och 10 i direktivet att rekonstruktions- och likvidationsåtgärder som vidtas av hemlandets myndigheter i princip ska få de verkningar som föreskrivs i den statens lag även i alla övriga medlemsstater.

Förordning nr 407/2010/EU

- 8 Rådets förordning (EU) nr 407/2010 av den 11 maj 2010 om inrättandet av en europeisk finansiell stabiliseringsmekanism (EUT L 118, 2010, s. 1) har antagits med stöd av artikel 122.2 FEUF. I skälen 4 och 5 i denna förordning anges följande:

”(4) Den tilltagande finansiella krisen har medfört en allvarlig försämring av lånevillkoren för flera medlemsstater, som går utöver vad som kan förklaras med ekonomiska grundprinciper. Om inte brådskande åtgärder vidtas skulle denna situation, i detta läge, kunna utgöra ett allvarligt hot mot den finansiella stabiliteten i Europeiska unionen i dess helhet.

(5) För att åtgärda denna exceptionella situation, som ligger utanför medlemsstaternas kontroll, framstår det som nödvändigt att omedelbart införa en unionsstabiliseringsmekanism för att bevara den finansiella stabiliteten i Europeiska unionen. En sådan mekanism skulle göra det möjligt för unionen att på ett samordnat, snabbt och effektivt sätt lösa akuta problem i en enskild medlemsstat. Den kommer att aktiveras inom ramen för ett gemensamt bistånd från EU/Internationella valutafonden (IMF).”

- 9 I artikel 1 i förordningen föreskrivs följande:

”För att bevara den finansiella stabiliteten i Europeiska unionen fastställs i denna förordning de villkor och förfaranden enligt vilka ekonomiskt bistånd från unionen får beviljas en medlemsstat som genomgår, eller allvarligt hotas av, en allvarlig ekonomisk eller finansiell störning till följd av exceptionella händelser utanför dess kontroll, med beaktande av den eventuella tillämpningen av det befintliga systemet för medelfristigt ekonomiskt stöd till medlemsstaters betalningsbalans utanför euroområdet, som upprättades genom [rådets] förordning (EG) nr 322/2002 [av den 18 februari 2002 om upprättandet av ett system för medelfristigt ekonomiskt stöd till medlemsstaters betalningsbalans (EGT L 53, 2002, s. 1)].”

10 Artikel 3 i förordning nr 407/2010 har följande lydelse:

”1. Den medlemsstat som ansöker om ekonomiskt bistånd från unionen ska tillsammans med kommissionen och i samarbete med Europeiska centralbanken (ECB) göra en bedömning av sina finansiella behov och lägga fram ett utkast till ekonomiskt och finansiellt saneringsprogram till kommissionen och ekonomiska och finansiella kommittén.

2. Unionens ekonomiska bistånd ska beviljas genom ett beslut som antas av rådet med kvalificerad majoritet på grundval av ett förslag från kommissionen.

3. Beslutet om att bevilja ett lån ska innehålla:

- a) beloppet, genomsnittlig löptid, beräkningsformel, högsta antal trancher, tillgänglighetsperioden för det ekonomiska biståndet från unionen och andra närmare tillämpningsföreskrifter som krävs för biståndet,
- b) de allmänna ekonomipolitiska villkor som är kopplade till unionens ekonomiska bistånd, vilka syftar till att återupprätta en sund ekonomisk eller finansiell situation i den mottagande medlemsstaten och att återställa dess förmåga att finansiera sig själv på finansmarknaderna, och
- c) ett godkännande av det saneringsprogram som utarbetats av den mottagande medlemsstaten för att uppfylla de ekonomiska villkoren för unionens ekonomiska bistånd.

...

5. Kommissionen och den berörda medlemsstaten ska ingå ett samförståndsavtal i vilket de allmänna ekonomipolitiska villkor som rådet fastställt närmare anges. Kommissionen ska översända samförståndsavtalet till Europaparlamentet och rådet.”

Genomförandebeslut 2011/77/EU

11 Rådets genomförandebeslut 2011/77/EU av den 7 december 2010 om beviljande av ekonomiskt bistånd från unionen till Irland (EUT L 30, 2011, s. 34), i dess lydelse enligt rådets genomförandebeslut 2011/326/EU av den 30 maj 2011 (EUT L 147, 2011, s. 17) (nedan kallat genomförandebeslut 2011/77) har bland annat antagits med stöd av artikel 3.3 i förordning nr 407/2010. Skälen 1–3 i detta beslut har följande lydelse:

”(1) Irland har nyligen utsatts för ett allt hårdare tryck på finansmarknaderna, vilket återspeglar en ökad oro för hållbarheten i de irländska offentliga finanserna, mot bakgrund av de omfattande offentliga stödåtgärderna till den försvagade finanssektorn. Det irländska banksystemet har varit alltför starkt exponerat mot fastighets- och byggprojekt och har därför drabbats av kraftiga förluster sedan dessa sektorer kollapsat. Den rådande ekonomiska krisen, liksom krisen inom banksektorn, har fått dramatiska konsekvenser för Irlands offentliga finanser, vilket i sin tur förvärrat effekterna av recessionen Olika stödåtgärder till banksektorn, bland annat i form av stora kapitaltillskott, har varit en starkt bidragande orsak till att de offentliga finanserna försämrats. Den nuvarande oron på marknaden återspeglar i första hand det faktum att den irländska statens solvens och banksystemets solvens blivit oupplösligt sammankopplade under krisen. Detta har lett till kraftigt höjd avkastning på irländska statsobligationer, samtidigt som landets banksystem i praktiken är avskuret från finansiering från den internationella marknaden.

(2) Mot bakgrund av att exceptionella omständigheter bortom den irländska regeringens kontroll lett till kraftiga ekonomiska och finansiella störningar gick de irländska myndigheterna ut med en officiell begäran den 21 november 2010 om ekonomiskt stöd från Europeiska unionen, de

medlemsstater som har euron som valuta och Internationella valutafonden i syfte att stödja den ekonomiska återhämtningen mot hållbar tillväxt, garantera ett välfungerande banksystem och säkerställa den finansiella stabiliteten i unionen och i euroområdet. Den 28 november 2010 träffades en överenskommelse på teknisk nivå om ett omfattande åtgärdsprogram för perioden 2010–2013.

- (3) Det utkast till ekonomiskt och finansiellt anpassningsprogram ... som överlämnats till rådet och kommissionen syftar till att återställa finansmarknadens förtroende för den irländska banksektorn och staten, och därigenom föra tillbaka ekonomin mot hållbar tillväxt. Programmet innehåller tre typer av åtgärder för att åstadkomma detta. För det första innehåller det en strategi för finanssektorn som innefattar väsentliga nedskärningar, låneminskningar och en omorganisation av banksektorn, i kombination med rekapitalisering där så behövs ... ”

12 I artikel 1 i nämnda beslut föreskrivs följande:

”1. Unionen ska bevilja Irland ett lån på högst 22,5 miljarder [euro] med en längsta genomsnittlig löptid på 7,5 år.

...

4. Den första delutbetalningen ska utföras när låneavtalet och samförståndsavtalet [om särskilda finanspolitiska villkor, vilket ingåtts mellan kommissionen och Irland], trätt i kraft. Eventuella påföljande låneutbetalningar ska vara villkorade av en förmånlig kvartalsbedömning från kommissionen, i samråd med [Europeiska centralbanken (ECB)], av Irlands efterlevnad av de allmänna villkoren avseende den ekonomiska politiken såsom de definieras i detta beslut och samförståndsavtalet.”

13 I artikel 3 i genomförandebeslut 2011/77 anges följande:

”1. Det ekonomiska och finansiella anpassningsprogrammet ... som de irländska myndigheterna utarbetat godkänns härmed.

2. För utförande av varje ytterligare delutbetalning ska det krävas ett tillfredsställande genomförande av anpassningsprogrammet och, i synnerhet, uppfyllande av de särskilda villkor avseende den ekonomiska politiken som anges i samförståndsavtalet, samtidigt som anpassningsprogrammet ska infogas i landets stabilitetsprogram och nationella reformprogram. Villkoren avseende den ekonomiska politiken ska bland annat innefatta de åtgärder som anges i punkterna 4–9 i denna artikel.

...

4. Irland ska anta de åtgärder som anges i punkterna 7–9 före slutet av det angivna året, och exakta tidsfrister för åren 2011–2013 ska anges i samförståndsavtalet. ...

5. För att återskapa förtroendet för finanssektorn ska Irland på lämpligt sätt rekapitalisera, snabbt minska lånen och grundligt omstrukturera banksystemet enligt vad som anges i samförståndsavtalet. I det avseendet ska Irland utveckla, och komma överens med Europeiska kommissionen, ECB och IMF, om en strategi för de irländska kreditinstitutens framtida struktur, funktionssätt och bärkraftighet i vilken det ska definieras hur deras förmåga att bedriva verksamhet utan ytterligare statligt stöd ska säkerställas. ...

...

7. Irland ska under 2011 vidta följande åtgärder, i linje med specifikationerna i samförståndsavtalet:

...

g) Kapitelltillskott till de inhemska bankerna före juli månads utgång 2011 (efter nödvändiga justeringar för väntad försäljning av tillgångar på Irish Life & Permanent) i linje med slutsatserna från PLAR och PCAR 2011 [2011 års likviditets- och soliditetsöversyner], såsom aviserades av Central Bank of Ireland den 31 mars 2011.

...”

Irlandsk rätt

14 Credit Institutions (Stabilisation) Act 2010 (2010 års lag om stabilisering av kreditinstitut) (nedan kallad 2010 års lag) syftar enligt section 4 i lagen bland annat till

”a) [att] åtgärda den allvarliga och pågående störningen i de ekonomiska och finansiella systemen och det pågående och allvarliga hotet mot vissa kreditinstituts stabilitet och det finansiella systemets stabilitet rent generellt,

b) [att] genomföra rekonstruktionen av kreditinstitut i Irland och säkerställa dessa kreditinstituts finansiella stabilitet och deras omstrukturering (som ska vara förenlig med EU:s regler om statligt stöd) mot bakgrund av den nationella återhämtningsplanen för perioden 2011–2014 och [Europeiska unionens]/IMF:s program för ekonomiskt stöd till Irland,

...”

15 I section 7 i denna lag föreskrivs följande:

”1) Ministern får, med förbehåll för vad som föreskrivs i subsection 2 och subsection 4, föreslå att det ska meddelas ett föreläggande för ett visst institut att (inom en angiven tidsperiod) vidta eller inte vidta en åtgärd eller en rad åtgärder som tillsammans är ägnade att uppfylla ett särskilt ändamål, inklusive – utan att det generella tillämpningsområdet för det ovanstående begränsas – en eller flera av följande åtgärder:

a) Utan hinder av vad som föreskrivs om företrädesrätt i lag, annan författning eller avtal, ... emittera aktier till ministern eller till en annan av ministern utsedd person på de villkor som ministern anger i det föreslagna föreläggandet och till ett pris som bestämts av denne,

...

c) öka det berörda institutets auktoriserade aktiekapital (inklusive genom skapandet av nya aktieslag) så att det kan emittera aktier till ministern eller någon annan av ministern utsedd person,

d) ändra ett berört instituts stiftelseurkund och bolagsordning ...,

...

2) Ministern får endast upprätta ett förslag till föreläggande om ministern, efter samråd med [centralbankschefen], är av uppfattningen att meddelandet av ett sådant föreläggande är nödvändigt för att uppnå ett ändamål i denna lag som angetts i förslaget till föreläggande.

...”

16 I section 9.1 och 9.2 i lagen föreskrivs följande:

”1) Så snart som möjligt efter att de formaliteter som krävs i fråga om ett förslag till föreläggande enligt section 7 har fullgjorts ska ministern ansöka om att High Court [(Överdomstolen i tvistemål)], utan att dessförinnan höra övriga berörda, meddelar ett beslut (i denna lag kallad ett föreläggande) i enlighet med de villkor som anges i det aktuella förslaget till föreläggande.

2) När High Court [(Överdomstolen i tvistemål)] prövar en ansökan enligt subsection 1 ska den, om den anser att kraven enligt section 7 har uppfyllts och den bedömning som ministern gjort enligt den bestämmelsen var rimlig och inte stred mot lagen, meddela ett föreläggande i enlighet med vad som föreslagits ...”

17 I section 11.1 i 2010 års lag föreskrivs att det berörda institutet, eller någon av dess bolagsmän, får ansöka om att High Court (Överdomstolen i tvistemål) upphäver ett föreläggande. Nämda domstol får upphäva föreläggandet endast om den anser att något av kraven i section 7 i samma lag inte är uppfyllt eller att ministerns bedömning enligt section 7.2 var orimlig eller innebar en felaktig rättstillämpning.

18 I section 47 i 2010 års lag föreskrivs en möjlighet att i ett föreläggande förordna om att ministern får utöva alla befogenheter som utövas av bolagsmännen i det berörda institutet på bolagsstämman.

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

19 Permanent TSB plc, tidigare Irish Life and Permanent plc (nedan kallat ILP), är ett kreditinstitut som bedriver verksamhet i Irland.

20 Permanent TSB Group Holdings plc, tidigare Irish Life and Permanent Group Holdings plc (nedan kallat ILPGH), är ett bolag med begränsat ansvar som bildats i Irland. ILPGH är inte ett kreditinstitut. Under den tidsperiod som är aktuell i det nationella målet innehade detta bolag hela aktiekapitalet i ILP.

21 Kärandena i målet vid den nationella domstolen (gemensamt kallade kärandena) är bolagsmän och aktieägare i ILPGH.

22 Den finansiella och ekonomiska kris som rådde i Irland under år 2008 fick allvarliga konsekvenser för de irländska bankernas och denna medlemsstats finansiella stabilitet, till följd av den särskilt starka kopplingen mellan bankernas och statens stabilitet på grund av banksektorns relativa storlek i förhållande till den nationella ekonomins storlek och till följd av de stora garantier som Irland hade utställt för att täcka de inhemska bankernas skulder under det året.

23 Trots att Irland vidtog åtgärder för att stödja banksektorn fortsatte marknads förtroende för de irländska bankerna att sjunka, och Irlands finansiella situation blev allt sämre. De irländska myndigheterna utarbetade därför ett ekonomiskt och finansiellt anpassningsprogram, för vilket de bland annat ansökte om ekonomiskt bistånd från unionen den 21 november 2010. Enligt detta program åtog sig Irland att omstrukturera och rekapitalisera sin banksektor.

24 I genomförandebeslut 2011/77 godkände rådet detta program och ställde ett ekonomiskt bistånd till förfogande för denna medlemsstat i enlighet med den europeiska finansiella stabiliseringsmekanism som inrättats genom förordning nr 407/2010. Den 16 december 2010 ingick Irland och kommissionen ett samförståndsavtal med stöd av artikel 1.4 i detta beslut (nedan kallat samförståndsavtalet). Enligt de åtaganden som gjorts inom ramen för detta samförståndsavtal, liksom enligt artikel 3.4, 3.5 och 3.7 g i

beslutet, skulle medlemsstaten genomföra en rekapitalisering av de inhemska bankerna före utgången av juli månad år 2011. Detta skulle ske på grundval av resultaten av en översyn av konsolideringsnivån och likviditetsbehovet, som skulle offentliggöras av Central Bank of Ireland (Irlands centralbank).

- 25 Irlands centralbank offentliggjorde resultaten av sin översyn den 31 mars 2011. På grundval av dessa resultat ålade chefen för Irlands centralbank, genom ett beslut samma dag, ILP att öka det egna kapitalet med 4 miljarder euro.
- 26 I juli 2011 lade ministern fram ett förslag till aktieägarna i ILPGH som syftade till att underlätta rekapitaliseringen av ILP, framför allt genom ett kapitaltillskott på 2,7 miljarder euro. Detta förslag förkastades av en extra bolagsstämma i ILPGH den 20 juli 2011. Bolagsstämman gav bolagets styrelse i uppdrag att undersöka andra möjligheter till rekapitalisering och att för detta ändamål begära förlängning av den rekapitaliseringsfrist som föreskrevs i genomförandebeslut 2011/77.
- 27 Ministern upprättade, med stöd av section 7 och section 9 i 2010 års lag, i syfte att rekapitalisera ILP ett förslag till föreläggande som gavs in till High Court (Överdomstolen i tvistemål). Denna domstol meddelade det begärda föreläggandet och ålade ILPGH att, mot ett kapitaltillskott på 2,7 miljarder euro, emittera nya aktier till ministern till ett av denne bestämt pris per aktie som låg 10 procent under genomsnittskursen den 23 juni 2011. Ministern erhöll till följd härav 99,2 procent av aktierna i ILPGH, utan att något beslut fattats av bolagsstämman i detta bolag. Dessutom beslutades att dessa aktier skulle avnoteras från den irländska börsen och Londonbörsen.
- 28 Kärandena i det nationella målet ansökte hos samma domstol med stöd av section 11 i 2010 års lag om att föreläggandet skulle upphävas. Till stöd för ansökan gjorde de gällande att den kapitalökning som detta föreläggande medförde var oförenlig med artiklarna 8, 25 och 29 i andra direktivet, eftersom den genomfördes utan föregående samtycke från ILPGH:s bolagsstämma.
- 29 Ministern, ILPGH och ILP bestred detta argument, med hänvisning till direktiv 2001/24, förordning nr 407/2010, genomförandebeslut 2011/77, artiklarna 49, 65, 107, 119, 120 och 126 FEUF samt till bestämmelserna i avdelning VIII i tredje delen av detta fördrag. Dessa unionsrättsliga bestämmelser gav, enligt dem, Irland rätt att vidta nödvändiga åtgärder för att försvara sitt eget finansiella systems integritet, trots bestämmelserna i andra direktivet. Irland var till och med, på grund av sina förpliktelser enligt avdelning VIII i tredje delen av fördraget och i synnerhet på grund av de förpliktelser som följer av artiklarna 119 och 120 i denna avdelning, skyldig att vidta dessa åtgärder för att trygga den fortsatta verksamheten i ett institut som var systemviktigt både i Irland och i unionen.
- 30 Den hänskjutande domstolen fann utifrån en sannolikhetsbedömning att ILP inte skulle ha kunnat erhålla det erforderliga beloppet på 4 miljarder euro i eget kapital, varken från privata investerare eller från de befintliga aktieägarna, efter det att ILPGH:s extra bolagsstämma den 20 juli 2011 förkastat ministerns rekapitaliseringsförslag. Enligt domstolens bedömning skulle underlåtenheten att rekapitalisera institutet inom den frist som föreskrevs i genomförandebeslut 2011/77 ha lett till att ILP försattes i konkurs, enligt ett antal möjliga händelseförlopp såsom till exempel att massuttag gjordes av hos ILP insatta medel, att återbetalning krävdes av olika förlagslån, att finansieringen inom ramen för ordningen för akut likviditetsstöd upphörde eller en kombination av vissa eller alla av dessa möjliga händelseförlopp.
- 31 Nämnda domstol bedömde även att ILP:s konkurs inte bara skulle ha medfört en förlust för aktieägarna av aktiernas fulla värde, utan även skulle ha fått allvarliga konsekvenser för Irland. Den hänvisade härvidlag särskilt till risken för massuttag av insatta medel i de inhemska bankerna med därpå följande ianspråktagande av den garanti som Irländska staten beviljat ILP samt risken för att stödet till denna stat inom ramen för det ekonomiska och finansiella anpassningsprogrammet helt

eller delvis skulle komma att dras in på grund av att villkoren i detta program inte iakttagits. Enligt den hänskjutande domstolen skulle ovannämnda konsekvenser för Irland troligen ha ökat hotet mot den finansiella stabiliteten i andra medlemsstater och i unionen.

32 Mot bakgrund av dessa omständigheter beslutade High Court (Överdomstolen i tvistemål) att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till domstolen:

”Med beaktande av

- (i) andra [direktivet],
- (ii) direktiv [2001/24],
- (iii) den irländska statens skyldigheter enligt [EUF]-fördraget, särskilt enligt artiklarna 49, 65, 107 och 120 samt avdelning VIII i tredje delen av detta fördrag,
- (iv) den irländska statens skyldigheter enligt Europeiska unionens och IMF:s program, för ekonomiskt stöd,
- (v) villkoren i rådets genomförandebeslut 2011/77, som antagits med stöd av förordning nr 407/2010, önskas svar på följande frågor:
 - 1) Utgör andra direktivet under alla omständigheter, inklusive under sådana omständigheter som dem som är aktuella i detta mål, hinder för ett föreläggande enligt section 9 i 2010 års lag, som meddelas på grundval av den av ministern gjorda bedömningen att detta var nödvändigt, för det fall ett sådant föreläggande får till följd att ett bolags kapital ökas utan bolagsstämmans samtycke, nya aktier fördelas utan företrädesrätt för de befintliga aktieägarna och utan bolagsstämmans samtycke, aktiernas nominella belopp sänks utan bolagsstämmans samtycke och bolagets stiftelseurkund och bolagsordning ändras för detta ändamål utan bolagsstämmans samtycke?
 - 2) Är det föreläggande för ILPGH och ILP som High Court [Överdomstolen i tvistemål] har meddelat enligt section 9 i 2010 års lag oförenligt med unionsrätten?”

Prövning av yrkandena om återupptagande av det muntliga förfarandet och om vidtagande av åtgärder för bevisupptagning

33 Efter det att generaladvokaten föredragit sitt förslag till avgörande har Piotr Skoczylas, den 25 augusti 2016, framställt ett yrkande om att det muntliga förfarandet ska återupptas enligt artikel 83 i domstolens rättegångsregler. Scotchstone har, i ett brev som kom in till domstolens kansli samma dag, framställt ett liknande yrkande samt ett yrkande om att åtgärder för bevisupptagning ska vidtas med stöd av artikel 64 i domstolens rättegångsregler.

34 Kärandena i det nationella målet har till stöd för dessa yrkanden i huvudsak gjort gällande att domen av den 19 juli 2016, Kotnik m.fl. (C-526/14, EU:C:2016:570), och de omständigheter som gör att det målet skiljer sig från det nu aktuella målet inte har avhandlats mellan de berörda deltagarna i förfarandet.

35 I ett brev som kom in till domstolens kansli den 6 september 2016 har Scotchstone kompletterat skälen för sitt yrkande om återupptagande av det muntliga förfarandet. Bolaget har i brevet åberopat kommissionens beslut av den 30 augusti 2016, i vilket kommissionen slog fast att de skattelättnader på 13 miljarder euro som Irland gett Apple åren 2003–2014 inte var förenliga med unionens regler om statligt stöd. Scotchstone anser, mot bakgrund av detta beslut, att Irland under den i det nationella målet aktuella tidsperioden hade tillgång till andra ekonomiska tillgångar än de som staten erhö

genom det ekonomiska bistånd som unionen lämnade för att Irland skulle kunna avhjälpa den allvarliga störningen i sin ekonomi. Irland hade genom dessa andra ekonomiska tillgångar möjlighet att rekaptalisera ILP i samförstånd med ILPGH:s bolagsstämma och i enlighet med bestämmelserna i andra direktivet.

- 36 I detta avseende erinrar domstolen om att den, efter att ha hört generaladvokaten, när som helst får besluta att den muntliga delen av förfarandet ska återupptas i enlighet med artikel 83 i domstolens rättegångsregler, bland annat om domstolen anser att den inte har tillräcklig kännedom om omständigheterna i målet, eller om målet ska avgöras på grundval av ett argument som inte har avhandlats mellan parterna eller de berörda som avses i artikel 23 i stadgan för Europeiska unionens domstol.
- 37 Enligt artikel 64.1 i domstolens rättegångsregler ska domstolen i särskilt uppsatt beslut, efter att ha hört generaladvokaten, bestämma de åtgärder för bevisupptagning som den anser vara lämpliga och i beslutet ange vad som ska bevisas.
- 38 Domstolen finner, efter att ha hört generaladvokaten, att den i förevarande fall förfogar över alla uppgifter som är nödvändiga för att den ska kunna besvara begäran om förhandsavgörande och att det inte är aktuellt att pröva ett argument som inte har avhandlats vid domstolen för att besvara begäran.
- 39 Piotr Skoczylas' och Scotchstones yrkanden ska följaktligen ogillas.

Prövning av tolkningsfrågorna

- 40 Det ska inledningsvis påpekas att även om det av begäran om förhandsavgörande framgår att den avser tolkningen av artiklarna 8.1, 25 och 29 i andra direktivet, går det inte att av uppgifterna i denna begäran utläsa vilka andra unionsrättsliga bestämmelser som, enligt den hänskjutande domstolen, skulle kunna utgöra hinder för en sådan åtgärd som det aktuella föreläggandet.
- 41 Enligt artikel 8 i andra direktivet får aktier inte ges ut mot vederlag som understiger det nominella beloppet eller, om sådant saknas, det bokförda parivärdet. I artikel 25 i detta direktiv föreskrivs att alla kapitalökningar i ett bolag i princip ska beslutas av bolagsstämman. I artikel 29 i direktivet stadgas i huvudsak att aktierna, vid en sådan ökning av kapitalet, med företrädesrätt ska erbjudas de befintliga aktieägarna.
- 42 Vad gäller föreläggandet framgår det av handlingarna i den akt som överlämnats till domstolen att föreläggandet har fått till följd att aktier i ILPGH har getts ut mot ett vederlag som understiger deras nominella belopp och att aktiekapitalet i detta bolag har ökats, med upphävande av företrädesrätten, utan att bolagsstämman har gett sitt samtycke till detta. Det står således klart att de krav som avses i föregående punkt inte har iakttagits i förevarande fall.
- 43 De två tolkningsfrågorna, vilka ska behandlas tillsammans, ska under dessa omständigheter förstås på så sätt, att den hänskjutande domstolen har ställt dessa för att få klarhet i huruvida artiklarna 8.1, 25 och 29 i andra direktivet ska tolkas så, att de utgör hinder för en sådan åtgärd som föreläggandet i det nationella målet, som meddelas i en situation där det finns en allvarlig störning i en medlemsstats ekonomi och finansiella system vilken hotar den finansiella stabiliteten i unionen, när åtgärden innebär att kapitalet i ett aktiebolag ökas, utan bolagsstämmans samtycke, genom att nya aktier ges ut mot ett vederlag som understiger deras nominella belopp och utan företrädesrätt för de befintliga aktieägarna.

- 44 Av de uppgifter som lämnats av den hänskjutande domstolen framgår att föreläggandet meddelats mot bakgrund av den finansiella och ekonomiska kris som föranlett Irland att under år 2008 utställa omfattande garantier till de inhemska banker som berördes av denna kris och att i slutet av år 2010 – när dessa bankers finansiella ställning fortsatte att försämrats och detta medförde att även denna medlemsstats finansiella stabilitet hotades – begära ekonomiskt bistånd från unionen samtidigt som den åtog sig att omstrukturera och rekapitalisera den inhemska banksektorn.
- 45 Enligt den hänskjutande domstolen gjorde denna allvarliga störning i medlemsstatens ekonomi det nödvändigt – med hänsyn till att ILP inte själv kunde genomföra rekapitaliseringen, som enligt bland annat samförståndsavtalet skulle ha genomförts vid utgången av juli månad år 2011 – att Irländska staten ingrep för att förhindra att detta bolag försattes i konkurs, vilket skulle ha hotat den finansiella stabiliteten både i denna medlemsstat och i övriga medlemsstater och unionen.
- 46 Rekapitaliseringen av de inhemska bankerna, däribland ILP, till den 31 juli 2011 föreskrevs även i artiklarna 1.4, 3.2, 3.4, 3.5 och 3.7 g i genomförandebeslut 2011/77, såsom ett villkor för utbetalningen av ekonomiskt bistånd från unionen till Irland. Detta ekonomiska bistånd utgör enligt skälen 4 och 5 samt artikel 1 i förordning nr 407/2010 – som antagits med stöd av artikel 122.2 FEUF vilken bland annat syftar till att göra det möjligt att bemöta svårigheter till följd av ”osedvanliga händelser” – en nödtåtgärd som är avsedd att bevara den finansiella stabiliteten i unionen.
- 47 Det är visserligen ILPGH som genom föreläggandet åläggs att öka sitt kapital, för att åstadkomma en rekapitalisering av ILP. I artikel 3.7 g i genomförandebeslut 2011/77 föreskrivs emellertid att de inhemska bankerna, däribland ILP, ska rekapitaliseras, utan att det preciseras på vilket sätt detta bör ske. De irländska myndigheterna var således inte skyldiga att göra ett direkt tillskott till ILP:s aktiekapital, utan kunde genomföra denna rekapitalisering medelst en ökning av kapitalet i ILPGH.
- 48 Såsom framgår av punkterna 30 och 31 ovan har den hänskjutande domstolen dessutom, efter att ha gjort en intresseavvägning, kommit fram till att föreläggandet, efter det att ministrarnas rekapitaliseringsförslag förkastats av ILPGH:s extra bolagsstämma den 20 juli 2011, utgjorde det enda sättet att säkerställa att ILP rekapitaliserades, vilket var nödvändigt för att undvika att detta kreditinstitut försattes i konkurs och därmed för att förhindra ett allvarligt hot mot den finansiella stabiliteten i unionen, inom den frist som föreskrevs i genomförandebeslut 2011/77.
- 49 Av andra skälet i andra direktivet framgår att detta direktiv syftar till att säkerställa ett minimum av likvärdigt skydd för aktieägarna och aktiebolagens borgenärer. Såsom ILPGH, ILP och Irland har anfört i sina yttranden till domstolen, syftar de åtgärder som föreskrivs i detta direktiv i fråga om bildande av aktiebolag samt i fråga om bevarande, ökning och minskning av aktiekapitalet således till att säkerställa ett skydd mot handlingar som vidtas av organen i dessa bolag varför de rör det sätt på vilket aktiebolag normalt fungerar (se, analogt, dom av den 19 juli 2016, Kotnik m.fl., C-526/14, EU:C:2016:570, punkterna 86 och 87).
- 50 Såsom framgår av punkterna 44–48 ovan är det aktuella föreläggandet emellertid inte en handling som vidtagits av ett organ i ett aktiebolag i enlighet med hur ett sådant bolag normalt fungerar. Föreläggandet är i stället en exceptionell åtgärd som de nationella myndigheterna vidtagit i syfte att förhindra, medelst en ökning av kapitalet, att detta bolag försätts i konkurs, vilket enligt den hänskjutande domstolen skulle hota den finansiella stabiliteten i unionen. Det skydd som andra direktivet ger aktieägarna och ett aktiebolags borgenärer i fråga om aktiekapitalet gäller inte i förhållande till en nationell åtgärd som vidtas i en situation där det finns en allvarlig störning i en medlemsstats ekonomi och finansiella system och denna åtgärd syftar till att undanröja en systemrisk som hotar den finansiella stabiliteten i unionen till följd av att bolaget i fråga saknar tillräckligt stort eget kapital.

- 51 Bestämmelserna i andra direktivet utgör således inte hinder för en exceptionell åtgärd som rör kapitalet i ett aktiebolag, såsom det aktuella föreläggandet, vilken de nationella myndigheterna vidtar i en situation där det finns en allvarlig störning i en medlemsstats ekonomi och finansiella system, utan samtycke från bolagsstämman i detta bolag, i syfte att förhindra en systemrisk och för att säkerställa den finansiella stabiliteten i unionen (se, analogt, dom av den 19 juli 2016, Kotnik m.fl., C-526/14, EU:C:2016:570, punkterna 88–90).
- 52 Den omständigheten att föreläggandet, såsom kärandena i det nationella målet gjort gällande, skulle kunna kvalificeras som ett "interimistiskt förvaltningsbeslut" och inte som ett "domstolsbeslut" föranleder inte någon annan bedömning. Det följer nämligen av de föregående två punkterna att andra direktivet inte utgör hinder för att en sådan åtgärd som föreläggandet vidtas under sådana omständigheter som dem i det nationella målet, och att det härvid saknar betydelse vilken typ av nationell myndighet som har fattat detta beslut.
- 53 Den tolkning som gjorts ovan är på intet vis oförenlig med den tolkning som domstolen gjorde i domen av den 12 mars 1996, Pafitis m.fl. (C-441/93, EU:C:1996:92), vilket kärandena i det nationella målet hävdar. De omständigheter som anges i punkterna 44–48 ovan innebär nämligen att den situation som är aktuell i det nationella målet skiljer sig från den som var i fråga i det nationella mål som gav upphov till domen av den 12 mars 1996, Pafitis m.fl. (C-441/93, EU:C:1996:92), där det endast var en enda bank som var insolvent. Domstolen har visserligen slagit fast att andra direktivet fortfarande är tillämpligt vid ordinära rekonstruktionsåtgärder (dom av den 12 mars 1996, Pafitis m.fl., C-441/93, EU:C:1996:92, punkt 57). Den har dock, såsom generaladvokaten påpekat i punkt 45 i sitt förslag till avgörande, inte uttalat sig beträffande extraordinära rekonstruktionsåtgärder, såsom ett föreläggande som syftar till att förhindra att en bank försätts i konkurs för att på så sätt bevara den finansiella stabiliteten i unionen, i en situation där det finns en allvarlig störning i en medlemsstats ekonomi och finansiella system.
- 54 Såsom ILPGH, ILP och Irland har påpekat i sina yttranden till domstolen hade dessutom de nationella åtgärder som var aktuella i målet Pafitis m.fl. (C-441/93, EU:C:1996:92) antagits under perioden 1986–1990 och domstolen meddelade dom den 12 mars 1996, det vill säga långt innan det tredje steget i genomförandet av Ekonomiska och monetära unionen inleddes genom införandet av euron, inrättandet av eurosystelet och de därmed sammanhängande ändringarna av unionens fördrag. Även om det finns ett tydligt allmänintresse av att säkerställa ett starkt och konsekvent skydd för aktieägare och borgenärer i hela unionen, kan det intresset inte i alla situationer äga företräde framför allmänintresset av att säkerställa stabiliteten i det finansiella system som inrättats genom dessa ändringar (se, för ett liknande resonemang, dom av den 19 juli 2016, Kotnik m.fl., C-526/14, EU:C:2016:570, punkt 91).
- 55 Mot bakgrund av det ovan anförda ska de hänskjutna frågorna besvaras på följande sätt. Artiklarna 8.1, 25 och 29 i andra direktivet ska tolkas så, att de inte utgör hinder för en sådan åtgärd som föreläggandet i det nationella målet, som meddelas i en situation där det finns en allvarlig störning i en medlemsstats ekonomi och finansiella system vilken hotar den finansiella stabiliteten i unionen, när åtgärden innebär att kapitalet i ett aktiebolag ökas, utan bolagsstämmans samtycke, genom att nya aktier ges ut mot ett vederlag som understiger deras nominella belopp och utan företrädesrätt för de befintliga aktieägarna.

Rättegångskostnader

- 56 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (stora avdelningen) följande:

Artiklarna 8.1, 25 och 29 i rådets andra direktiv 77/91/EEG av den 13 december 1976 om samordning av de skyddsåtgärder som krävs i medlemsstaterna av de i artikel [54 andra stycket FEUF] avsedda bolagen i bolagsmännens och tredje mans intressen när det gäller att bilda ett aktiebolag samt att bevara och ändra dettas kapital, i syfte att göra skyddsåtgärderna likvärdiga ska tolkas så, att de inte utgör hinder för en sådan åtgärd som föreläggandet i det nationella målet, som meddelas i en situation där det finns en allvarlig störning i en medlemsstats ekonomi och finansiella system vilken hotar den finansiella stabiliteten i unionen, när åtgärden innebär att kapitalet i ett aktiebolag ökas, utan bolagsstämmans samtycke, genom att nya aktier ges ut mot ett vederlag som understiger deras nominella belopp och utan företrädesrätt för de befintliga aktieägarna.

Underskrifter